

Кафедра теорії музики

СИЛАБУС
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРЕТИЧНОГО МУЗИКОЗНАВСТВА
(навчальна дисципліна)

Освітній рівень	III, освітньо-творчий
Ступінь освіти	Доктор мистецтва (II етап – творча аспірантура)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-творча програма	Підготовка доктора мистецтва
Статус	Обов'язкова

Курс	1
Семестр	2
ECTS	4
Аудиторних годин	30
Лекції	30
Семінари	-
Практичні	-
Самостійна робота	90
Семестровий контроль	Іспит

Інформація про викладача

ПІБ, посада	Александрова Оксана Олександрівна, професор
Профіль викладача	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/theory-of-music/Aleksandrova.pdf
E-mail	aleksoks71@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Силабус навчальної дисципліни складено відповідно до освітньо-творчої програми підготовки *докторів мистецтва*. Силабус визначає обсяг знань здобувачів, алгоритм вивчення дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень здобувачів. Матеріал навчальної дисципліни підготовлено з урахуванням специфіки мистецької освіти.

Викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теоретичного музикознавства» підпорядковане **загальній меті** навчання: *забезпечити умови формування і розвитку здобувачами вищої освіти програмних компетентностей, що дозволять їм оволодіти основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними для здійснення фахової діяльності у сфері музичного мистецтва та викладання дисциплін*. Таким чином, **метою вивчення** навчальної дисципліни «Актуальні проблеми теоретичного музикознавства» є формування у здобувачі вищої освіти знань, умінь та навичок щодо сутності фундаментальних засад теоретичного музикознавства як інтегративної засадничої науки, обов'язкової для кожного виконавця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати**: поняттєвий апарат сучасного теоретичного музикознавства; визначення фундаментальних принципів музичної творчості (інтонація-звукообраз; зміст і форма; жанр-стиль); техніки композиції та принципи слухацької комунікації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **уміти**: здійснювати аналіз музичного твору в аспекті жанру та стилю (епохального та індивідуально-композиторського); теоретично обґрунтовувати науково-методичні концепції

сучасного навчального процесу; досліджувати шляхи спадкоємності та методи теоретичної підготовки музикантів-виконавців.

Здобуті знання та уміння забезпечують формування **інтегральної компетентності** – здатності визначати та розв'язувати комплексні проблеми в галузі музичного мистецтва, володіти методологією творчої, наукової та педагогічної діяльності, створювати оригінальні цілісні наукові/творчі концепції, проводити самостійне науково-творче дослідження, результати якого відповідають вимогам новизни та актуальності, мають теоретичне та практичне значення.

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування: **загальних компетентностей (ЗК01.** Здатність до оволодіння науковою компетентністю та розвитку творчих здібностей, спрямованими на формування загальнокультурного системного світогляду.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та оцінки сучасних наукових/творчих досягнень, генерування нових ідей при вирішенні творчих, дослідницьких, педагогічних, практичних завдань.

ЗК03. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення протягом життя, оцінювання рівня власної фахової компетентності та підвищення професійної кваліфікації, адаптації до змін у професійній творчій та педагогічній діяльності.

ЗК04. Готовність до роботи у міжнародному культурному просторі на основі вільного володіння іноземною мовою, дотримання норм міжкультурної толерантності та професійної етики); **спеціальних (фахових) компетентностей (СК01.** Здатність до створення інноваційної концепції творчого продукту та практичного втілення на високому виконавському рівні; розробки науково-творчих проєктів, управління ними; укладання пропозицій щодо їхнього фінансування; реєстрації прав інтелектуальної власності.

СК03. Здатність володіти методами розв'язування спеціалізованої задачі й практиками інтерпретації / композиції до створення оригінального творчого продукту в контексті музичної діяльності та освіти.

СК04.Здатність до застосування інноваційних технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у галузі музичного мистецтва, інтегрування знань з інших сфер гуманітаристики.

СК05. Здатність до використання педагогічних технологій для передачі наукових знань майбутнім фахівцям з дотриманням людиноцентристського підходу в навчанні.

СК06.Здатність дотримуватись етики досліджень, правил академічної доброчесності в науково-творчих дослідженнях та педагогічній діяльності.

СК07. Здатність використовувати сучасні науково-інформаційні технології, міжнародні науково-метричні бази, програмне забезпечення у процесі творчої та науково-педагогічної діяльності; володіти комунікативною культурою); програмних результатів навчання (**ПРН1.** Вміння створювати концепції науково-творчих проєктів, оформлювати їх належним чином та з урахуванням суспільного запиту, поетапно впроваджувати результати роботи в мистецьку практику; налагоджувати творчо-мистецьку комунікацію.

ПРН2. Підвищення рівня професійної підготовки виконавців/композиторів в єдності наукових та мистецьких шкіл. Формування навичок розв'язання проблемних ситуацій у творчій, науковій та педагогічній діяльності.

ПРН3. Знання методології мистецтвознавства, психології та педагогіки, застосування ustalених методів та підходів у власних наукових та / або інноваційно-творчих проєктах, а також у власній творчій та / або педагогічній практиці.

ПРН4. Опанування сучасними інструментами та технологіями пошуку, обробки та аналізу інформації, вміння систематизувати та інтерпретувати отримані результати.

ПРН5. Підвищення рівня проєктної культури, вміння працювати з стейкхолдерами, замовниками та споживачами культурного продукту; вміння вибудовувати масмедійну стратегію.

ПРН6. Вміння презентувати отримані результати досліджень (зокрема – іноземною мовами), кваліфіковано відображати результати науково-творчої роботи у публікаціях.

ПРН7. Володіння комунікаційними та організаторськими навичками у процесі педагогічної та просвітницької діяльності, спрямованої на популяризацію академічного музичного мистецтва).

Перелік тем

Тема 1. 1 Музичний твір як предмет теоретичного музикознавства

Тема 2. Історія теорії музики європейської традиції

Тема 3. Стиль як семіотичний об'єкт

Тема 4. Музичний текст і методи його аналізу

Тема 5. Виконавська поетика як система засобів

Тема 6. Теорія жанру: еволюція і порівняльний аналіз наукових уявлень, типологія музичних жанрів

Тема 7. Жанр і жанровість

Тема 8. Музичне мислення: функції, структура

Тема 9. Типи музичної семантики

Тема 10. Музична форма: від звука до структури

Тема 11. Інтонія, образ і техніка письма

Тема 12. Вчення про мелодію: історія, дефініції, концепції

Тема 13. Вчення про метроритм і темп; значення для виконавства і слухацького сприйняття

Тема 14. Гармонія як функціональна система

Тема 15. Вчення про фактуру

Форми та технології навчання

У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти відвідують аудиторні заняття (лекції). У процесі самостійної роботи здобувачі поглиблено вивчають матеріал навчальної дисципліни, виконують завдання, у т. ч. індивідуальне навчально-дослідне завдання. Модульні контрольні роботи виконуються поза аудиторією.

Навчальні ресурси

Навчання проводиться за допомогою сервісів Google Meet (відеотелефонний зв'язок), Google Forms (програма для адміністрування опитувань), Google Drive (сховище даних), Google Таблиці (табличний редактор), Документи Google (онлайн-текстовий редактор). Користування сервісами безкоштовне на основі ліцензії Cloud Identity Free Edition. Для доступу до зазначених сервісів необхідно мати акаунт Google (обліковий запис) – це система загальних акаунтів для користування сервісами Google. Для забезпечення освітнього процесу додатково використовується навчальна платформа, призначена для створення персоналізованих навчальних середовищ – Moodle. Платформа використовується на основі ліцензії GNU General Public License.

Система оцінювання

90-100 балів. Національна шкала – відмінно. ECTS шкала – А.

82-89 балів. Національна шкала – добре. ECTS шкала – В.

75-81 бали. Національна шкала – добре. ECTS шкала – С.

64-74 балів. Національна шкала – задовільно. ECTS шкала – D.

60-63 бали. Національна шкала – задовільно. ECTS шкала – E.

35-59 балів. Національна шкала – незадовільно. ECTS шкала – FX.

1-34 бали. Національна шкала – незадовільно. ECTS шкала – F.

Критерії оцінювання знань студентів

90-100-А-відмінно. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на високому рівні та постійно поновлює їх; оволодів професійною термінологією; чітко розуміє логічні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами; опрацьовує матеріал на творчому рівні та використовує певний обсяг позапрограмного матеріалу; виконує стандартні завдання та деякі завдання підвищеної складності; самостійно працює із додатковим матеріалом навчальної дисципліни.

82-89-В-добре. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на достатньому рівні; володіє професійною термінологією; робить узагальнення, іноді наводить власні висновки; знаходить логічні зв'язки між окремими темами дисципліни; виконує стандартні завдання з незначними помилками, які може самостійно виправити.

75-81-С-добре. Здобувач загалом добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає програмі дисципліни, робить на їх основі аналізу можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності; вміє пояснити положення виконаних завдань та дати правильні відповіді при заданій зміні вихідних параметрів.

64-74-D-задовільно. Здобувач володіє теоретичними знаннями навчальної дисципліни на середньому рівні; знає професійну термінологію, може дати визначення майже усіх термінів; виконує стандартні завдання з незначними помилками, які може самостійно пояснити; рідко виявляє ініціативу під час занять; не виявляє самостійного творчого мислення та ініціативи під час навчальних занять.

60-63-E-задовільно. Здобувач має певні знання, передбачені програмою навчальної дисципліни; із труднощами пояснює правила вирішення практичних завдань; виконання контрольних завдань значно формалізовано.

35-59-FX-незадовільно (із можливістю повторного складання). Здобувач володіє теоретичними знаннями навчального курсу на початковому рівні; знає професійну термінологію, може дати визначення лише деяких термінів, пояснює їх спрощено; переказує прочитаний матеріал без пояснень та аналізу; виконує стандартні завдання з грубими помилками; не виявляє пізнавального інтересу до навчальної дисципліни; працює безсистемно; виконує тільки окремі завдання.

0-34-F-незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни). Здобувач повністю не виконав вимоги програми навчальної дисципліни; знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається участь здобувачів вищої освіти у міжнародних та вітчизняних наукових конференціях, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів тощо.

Політика навчальної дисципліни

Викладання дисципліни відповідає вимогам Положення Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського «Про академічну доброчесність» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat1%8C.pdf> та «Кодексу академічної доброчесності Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського» <http://num.kharkiv.ua/share/docs/normat/%96.pdf>

Рекомендовані джерела

1. Андросова Д. В. Мінімалізм в музиці: навч. посіб. Одеса: Астропринт, 2009.

2. Варавкіна-Тарасова Н. Духовний зміст музичного твору : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. Харків, 2014. 20 с.
3. Гнатишин О. Історичний вимір українських музично теоретичних концепцій : монографія / наук. ред. О. Козаренко. Львів: Видав. Львів. політехніки, 2017. 600 с.
4. Зайцева Л. А. Онтологічна концепція музики: на прикладі світських та духовних жанрів : автореф. дис. ... канд. мист. Харків, 2004. 20 с.
5. Калашник М. До проблеми функціонування жанру сюїти в сучасній українській музиці. *Українське музикознавство*. Київ, 1991. Вип. 26. С. 230–239.
6. Козаренко О. Феномен української національної музичної мови / відп. ред. І. Пяковський, О. Купчинський. Львів. 2000. 286 с. (Українознавча бібліотека НТШ).
7. Котляревський І. Аспекти розвитку понятійного апарату музикознавства. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Київ, 2000. Вип. 7.
8. Нивельт О. А. Общая теория функциональности в гармонии. Одеса: Друк. дім, 2007.
9. Ніколаєвська Ю. Homo Interpretatus в музичному мистецтві ХХ – початку ХХІ століть : монографія. ХНУМ імені І. П. Котляревського. Харків: Факт, 2020. 576 с.
10. Оголевець О. С. Структура тональної системи. Київ-Львів-Полтава: Полтавський літератор, 2006.
11. Пяковський І.Б. Поліфонія в українській музиці: навч. посіб. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2012. 272 с.
12. Хуторська А.Й. Композиторська інтерпретація поетичного тексту як художній переклад (на прикладі камерно-вокальної музики) : автореф. ...канд. мистецтвознавства. Харків : ХДУМ ім. І. П. Котляревського, 2009. 17 с.
13. Шип. С. Музична форма: від звуку до стилю. Одесса, 2000. 342 с.
14. Brindle, Reginald Smith, *The New Music*. Oxford University Press, London, 1975.
15. Cope, David, *New Music Composition*, Schirmer Books, New York, 1977.
16. Dallin, Leon, *Techniques of Twentieth Century Composition*, W.C.Brown, Dubuque, 1974.
17. Demuth, Norman, *A Course in Musical Composition*, Bosworth, London, 1951.
18. Demuth, Norman, *Musical Trends in the Twentieth Century*, Rockliff, London, 1952.
19. Edwards, Arthur C., *The Art of Melody*, Philosophical Library, New York, 1956.
20. Partch, Harry, *The Genesis of Music*, Da Capo Press, New York, 1973
21. Reti, Rudolph, *The Thematic Process in Music*, Macmillan, New York, 1951.
22. Schonberg, Arnold, *Structural Functions of Harmony*, W. W. Norton, New York, 1954.
23. Schonberg, Arnold, *Style and Idea*, Philosophical Library, New York, 1950.
24. Searle, Humphrey, *Twentieth Century Counterpoint*, E. Benn, London, 1955.
25. Xenakis, Iannis, *Formalized Music*, Indiana University Press, Bloomington, 1971.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського (сайт www.nbuv.gov.ua).
2. Національна парламентська бібліотека України (сайт www.nplu.kiev.ua).
3. <http://osvita.ua> (освітній портал «Освіта.УА»);
4. <http://eduwiki.urau.net.ua/wiki/index.php> (ВікіОсвіта)
5. Европеана бібліотека www.europeana.eu - інтернет-портал, открывающий доступ к ресурсам 48 национальных библиотек Европы и многих исследовательских библиотек
6. Світова цифрова бібліотека [nbuv.gov.ua > node](http://nbuv.gov.ua/node) -
7. Міжнародна цифрова бібліотека, яка створена за підтримки ЮНЕСКО та Бібліотеки Конгресу США. Багатомовного формату, включає найкращі зразки культурної спадщини бібліотек різних країн світу.
8. Academy of Music Hanns Eisler (Высшая школа музыки им.Ханса Эйслера, Берлин) <http://www.hfm-berlin.de/en/Homepage.html>

9. Accademia Musicale Chigiana (Музыкальная академия Киджи, Италия)
<http://www.chigiana.it/>
10. Akademia Muzyczna im. Grazyny i Kiejstuta Bacewiczow w Lodzi Музыкальная академия им.Гражины и Кейстута Бацевичей в Лодзи (Польша).
<http://www.amuz.lodz.pl/>
11. Akademia Muzyczna im. Karola Lipinskiego we Wroclawiu Академия им.Кароля Липиньского во Вроцлаве (Польша), <http://www.amuz.wroc.pl>
12. Одеська національна музична академія імені А.В.Нежданової, бібліотека
<http://odma.edu.ua/library>
13. Бібліотека Львівської національної академії імені М.В.Лисенка
<https://places.biz.ua/culture-and-art/libraries/biblioteka-lvivskoj-natsionalnoj-muzycznej-akademiji-imeni-m-v-lysenka/>
14. Харківська державна наукова бібліотека імені В.П.Короленка
<https://korolenko.kharkov.com/>
15. Харківська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К.С.Станіславського
<http://mtlib.org.ua/>
16. Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету ім.В.Каразіна
<http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/>
17. Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/>